

ЗАМАНА

Любешу

Халкъларыбызны жууукълукъларыны шагъатлыгы

Тонене КъМР-ни Башчысыны күүлүгүн толтурган Юрий Кокв уков алынгизини ветеранлары: Украинаны алынгизинде сайлы тренери, Халкълар арылы алынгиз оозуну член Александр Завлелер эм спортну устасы Виктор Шабокин бла тубешгенди. «Акъ барсла» украинлы эм къабарты-малкълар алынгизинист бизни республикада Тарас Шевченкону атын жюрюткен шагъа ёрлерге ден келгенди. Ала 4200 метр бийикликте

кётороплюкюде. Ма анда орналыны айткъыл украинлы жырчыны эскертмеси. Тау төпеге аны аты 1939 жылда окъуна аталган эди. Халкълар арылы алынгизде, къомакта айгъанга кёре, лозни 200-жыллыгына жораланды. Юрий Кокв экспедицияны россейли эм украинлы халкълары бир болгъанларын кётрогзген магъаналы иште сангъананды. «Шёноду на Украинада бола тургъан ишле бла байламлы

ол ётион бек кёрөкди. Тауна башына бирге ёрлерге итини халкъларыбыз акъыллыкъларын, ала бирге болуурга сойгенлерине энтта да бир керек шагъатлыкъ этеди», - дегенди ол. Республиканы онуочусу алынгизисте жетишимли болуурларын сойгеини билдиргенди эмда алага сауыгъа Къабарты-Малкъларны юсюнден аруу жасалгъан альбом бергенди.

АКЪЫЛ

«Бусагъатда бек игиси - халны конституциялы жолгъа къайтарыуду»

Украинада къауыгала кюркъулуу бола баргъанлары тынгъасылгъан билдире, КъМР-ни Башчысыны күүлүгүн толтургъан Юрий Кокв былай айткъанды: «Бир-бир украинлы кыймылдауны башчылары Россейде терорчулукну кытапандарырга керекди деп сёльгенлерин Украинада хал бек кюркъулуу бола баргъанын энтта да бир керек

диде - адамланы ёлтюрююно мочынлай тохтатууыга эмда Украина мындан ары айнуууну жолун кеси алына сайларна онгла къурауыга».

КъМР-ни Башчысыны күүлүгүн болжаллы халда толтургъанын эм Правительствоосууну пресс-службаи.

ПАРЛАМЕНТ

Изленген эсеплеге жалаңда бирден кюч салып жетерге амал барды

Ич иле министр Сергей Васильев Парламенттин пленир жыйылында очыт ётгенди. Ол амаллык ишени профилактикасында, жолда журююно кюркъуусулугун жалчытууда, экстремизм халда зтылген бузукълукъланы жолларын кесиде жетишимдени эмда проблеманы белгиленгенди.

иши былтыр да бардыргандыла. «Бандит къауылма, сауултаны хайырлангъи, 60 амаллык этгенди. Полициячылары алагъа къажакюрешде кеслерини иши борларын бийик дарагада толтургъандыла. Аны нёберлерибизни тас этгенбиз: 15 полициячи ёлтюрюленгенди, 19-су уа жаралы болгъандыла», - дегенди Васильев.

Саусузда дарманлары кеслери алыгърга керек тюрюлюди Дарманла жа чалчытуудыла. Биогонюкде, дарманлагъа къырал ача бергенине да къармай, багычу учреждениелары асламында саусуздагы алачы кеслерине алыгърга тоешди. Аны хатасында республиканы адамлары врачлагъа, саулыкълукъларну битеу системасына да терс келди къаридыла. Министровуну баш борларындан бири - бу иш тыозтирге, битеу багычу учреждениелары дарманла жа чалчытууну тап халгъа келтирди.

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

«Россейге хару сабий да багъалыды»

Ма алап ат бла озгъан байрык юн тёртёнуно билероссий видеоконференция болгъанды. Аны РФ-ни Къырал Думасыны Председатели орунбасары Людмила Шёцова бардыргъанды. Къабарты-Малкълардан анга къагышар келениле, ол санда КъМР-ни Башчысында сабийни аркинликери жаны бла уполномоченны Светлана Огузова, республиканы Парламентини Билим беру эм илму жаны бла комитетини председатели Мувед Дадов, КъМР-ни Жамуаат палатасын член Николай Маслоу, СТА-ны ректору Атабийланы Алий Шёднополю умунатар академияда жыйылгъан эдиле. Ары дагъ

ыда республиканы шахарларыны бла районларыны билим беру жаны бла управлениларыне келениери да чакыртылгъанды. Бу жол сёз сакъат, ата-аналары къраймай кюйгъан сабийни аркинликлери эм сейирлеры къылай сакълангъанларыны юсюнден баргъанды эмда алап балаланы ююрлерге къайтарыу, алагъа реабилитация тюрюну, социальны болушлук берюню амаллары сюзюленгенди. Людмила Шёцова сабийле ючюн ююрюно сакълануу бюгюнлюкде бек магъаналы барорладан бирине сангъанды, ётион да бег а ол саусу бале

КОЛЛЕГИЯ

Болумну тыозетир ючюн, заманны, къарыну аямай, къадалып кюреширге тийишлиди

Министровуну ишини юсюнден докладны ведомству башчысы Ирма Шётова этгенди. Ол алгъа республикада демография болумун юсюнден шартла келтиргенди. Былтыр республикада халкъланы саны, хар минг адамга тергенде, 6,6 кереге кёбейгенди, о 2012 жылны кюрюмдиперинде 0,4 процентте азды. РФ-де ол ёнем 0,2 процентте жетди.

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

Жыйылуыга КъМР-ни Башчысыны күүлүгүн болжаллы халда толтургъан Юрий Кокв, Правительствоу тастаси Константин Храмов, федеральный инспектор Алексей Вербицкий, къырал кенгешчи Хачия Кармоков, Парламентини спикерини орунбасары Татьяна Саенко, саулыкълукъларну контроль этген федеральный органыны келечликери, болумланын бла поликлиниканын баш врачлары да чакыртылган эдиле.

ансы. «Тишюру къанын асыры кёп тас этгени ачыкълангъанды. Бу иш бла байламлы кадр тыюрленуе этилгенди», - деп чертгенди ол. Туберкулездан ауругъанлары саны уа сегиз процентте азайтылгъанды. Шётова айткъанды, ол диагностика игиленгени бла байламлыды. Республикада бу аурууну жайылууну кызауу оны комиссия къуралгъанды, аны келечликери бардыргъан тинтилуе да болушхандыла болгуну игилендирирге. Бу къорълукълар аурууну жайылууну жолу тылгъа келтиргенди. Статистика ара да болушханды. Былай аны хайырлангъан, беш минг адамны саулугун тинтирген аны хайырланды. Наркотиклени хатасында ёлгенлине саны азайгъанды да бег болушханды. Ирма Мухамедовна. Былтыр 696 адам аны къойгъанлары ючюн

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

«Школга дери билим берюню право мардала бла жалчытуу»

Къабарты-Малкълар Республикасы Парламентини 4-чо марда КъМР-де школга дери билим берген организационда ишленгенге «Школга дери билим берюню право мардала бла жалчытуу» деген тематга семинар-кенгеш бардырылгъанды. Ол 15 сагъада башланыркъанды.

чыкълагъа керекди, дегенди. Ол «Россейге хар сабий да багъалыды» деген программага кёре инвалид сабийле жашауда жерлерин табар, бек башы уа ала ююрлерге ёсер ючюн, кёл тюрлю мадарла этилдиле. Сакъат къызында ала сабийлерине тийишлилиси бакъдырылур ючюн, ахма, медицина, психология эм дагыда кёл тюрлю жаны болушлук этип тюрюну магъанас бек уллуру. Балчыкълада къызыуу, аурууну алгъадан ачыкълауыга уа артык да уллу эс бурургъа тийишлиди.

Болсада жарысууну иш да болгъанды былтыр. Сабий тапкъандан сора бир тишюрёлгенди. Аны хатасын сакъларга он бар эди, врачла уллу кёллюк этгенди.

Жызылуу - 2014

Тап амалны ыгъындырмагъы!

Почта сваяны бёлакусринде 2014 жылны экинчи жарымында бир къууун изданналгъа болмадан алгъа жызылуу бардырлады. Сиз сойген газетстеринизге эмда журналларыгъа энчи багъаары бла жызылырға бу бек ипи амалды аны ыгъындырмагъы!

КъМР-ни федеральный почта сваяны управлениасы.

Бизни индексбиз - 51532

Малкыяр халкы тууганын жериндең зор бля көчүрүлгөнлги - 70 жыл

дан эниге салынып, сокериел баргынлары да кез алармдан кемтеди. Сабиле уа аны аркында өзгөчө эдик. Отунуыз, бичениыз да аны хайырындан эдиле.

Арбазда кыонур инегибиз тамбла-бири кон кзыладиле деп тура эдик да, биз кеткенде, аны кыздары да кыалы болгын болуу эди деп бигон да жар сыйды. Уруш жылда ойоруно туттуруу эди ол.

Сора офицер ойубононо баш кызатында коридорга чыккыда да, кесуе баш бля акькыбарьга улуу харфта «Темное» деп ич кызды болуу эди ол.

Эшонлодан артка кышчу Сексен жылга жуукк өмүрүмде мен шукур этип турулук, хар сатынганым сайын кыз жашларыма төкюрюен бөлөй бир шартты айта керик эдим. Кичири кетип барк эди. Россияни шахарларынды биринде эшонло тохтайды да, улугу-ичте да вагонладан тышына кыотарылдыла. Эр кишиле, тиширула да башкы башка жанына кеси керекерине кетдиле. Поэзияны «Буғасын» көп турмай «өкүред»и. Адамла чабышын жерлерин табарга ашыгыздыла.

Анам бля эгечим ол кезиуде биз болган жерге жеталмайдыла. Кыз кыала. Бизге койорго-биноно ичи коюуп, башы харан болуп, кызгайгык кымөлдөди. Белгили эди аллай жердеде төздөгө минималды кыалгыналыа кыра кон келген. Россияни кызыла алакьа кеткен ол көз жеринде шыкарларыны биринде ююрлеринде аделти кийимлери, кыолларында документлери, ачкалары жокь, орусча бир сөз билмеген таза жаныа сау кыаламзлыктары барк эди. Ол көз биз шамшай кыалган эсек, таза да өлмөзликө көрө эдим.

Насыпка, поезди экиничи станцияда тохтатганда, ала бизни тапдыла. Аланы эшонлодан артка кыалгыларын көрөт, бек ардага вагонда баргын таулу жаша, поезди тегер баргын башлагыны, чабып барып, экиниси да көпүлүктү арманда туттуп, кандырып, кеслери болган жерге жуурун кыруула, алай болуу эди, уа бизге да, алагда да не кон келилик болуу эди.

Ол осиме тошоше, бигон да артка жени кыалгыларыды. Улуу аллай жени болушугунг бля ол кыз кура, чау кыалгылары да бигон, бигече да шукур этеме.

Кыабурьга «Темное» деп жазган эди Кюно арбаздына жыйгын адыргы халчуланы көкбаш эшегибиз бля элни ныгышп кызатында майданга келтирип, артка бөлмөгө аныбызда, ол кетерге-кетмеге арсылды болуп, жили иерни эки жанын-

аман болуп амаллары жокь эди. Хар бири кесир кыыйныгы бля жатпоз этедиле. Аладан бирин-Хадисини сиз барьыыз да бек теги Мечиланы Сакилини, журналдистикада көп жылланы ишлегенди. Алга Черк район газетни редактору, арда «Кабардино-Балкарская правданы» жууялы секретары болуп. Бир немдө кытыкы баш оду.

Алай койоргондо кылуу сөз бөленг, бир бирге тырман, көпкөлдүз этген затла жокьдула. Кызыла, жашла да, кеслери ой болуп жашаганлыкьга, бир бирге биликти этип келелди.

Энди Салихе кыайтайкы. Ол өсөп келген телноно окутуу кышын эмда магьаналы иш болганын дурус анылайды.

Аны себелми ма шөндө да, улуу жашла иш сануу жашашдыр ганында да кыарамай, билимин өздөрлөнгөй турды, сабийнине да жашууда жыл келгән деп затла бля шагырьлөндиреди.

Аны айтканын, көлөлдн да уста болганына ююн школууды да кеси билген кыол ишлеге юта жеткенди, жашкычлары уа Юта журтну кыоруулуучусу болурга хазырдыла.

Ол юнон да школдан узакь болмай салгында. Андан школну арбаздына кыарай, анда бля тургундан затлагьа кез жетиде турдуучу. Сабиле хили этгенлерин аркы уа, эринмей, барып, ауазын өткө улуу көтөримей.

Сиздер сора келген телноногө да керекди школ, аны арбазын да орнатылгын спорт керекде да» - деп, бир кере айтао, ол тамамды.

Мени улу жашууну чигиндиси окьку болгон, аны себепли окуучуларына Кязим хажини бу өздөлүн терк-терк кыайтарыл айтканды: «Бир жол акьылман окуучуызга быйлы соргын эди: «Сиздин башкарган телногө да, маньгн, молкоңгн, кийимгн, алтынгн да бөлшөргьа болурла.

ЮЮРОНО САР СУРАТЛАРЫ

Кыыйнылык башьыздан басы тургандай андан да ачысы келип кылас уа, не этерик болуу эдик деп, кыара кониени чач тюклерин өрге туруп эсгерме.

Укьчулакь разьездиде повөздөн тошоп адамла арбала бля элгере бара эдик. Бизни алдыбизда баргын арабда ойуур да, биз да бийик кыаймши терен кылогьа жетип тохтадик. Башьындан эниге кыарагына бьызда, узакьта тар көпюрюкь көрюндө. Анга эки ат жегилген арба кыалай сыыйнырыкьды дөдик, тыгысыз болукьды. Көпюра а, айтканымча, терен кыолоды. Аны эки жаны уа тик, ким биле-ди арба чыкь барып, анга кеттос хатасыз кытуругула да болуу эди. Болсада тик кылада аллай он жокь эди.

Бизни арба башыбыз ади ортасына келген сынаулу киши эди да, алдай арбаны тохтайт, төгергине-башына кыарады, чхарларында зиян болмазына кыайгыды. Бизни алдыбизда баргын а жаш адам эди да, ол алай этмедди. Алайга жете бергенде арбаны тик эниге бошлады да койдиле. Ол а кыазуу бля бара барды да, ол кызуу кюноно жеткендй, он чаркы көпюрге сыйыммай, бир жаныа адуу, адамлары, адыргы халчулары да суугьа кырулууда.

Баям, улуу палах алайдан окуна башланган болуу эди бу юйюрге. Кыараны 8-9-башлы юйюрю 1944-1945 жылда жаныз гыматта жашы Асланбектен кызгана баргын да аны аугуу-кыолну конюлом жанында бетде кабыр ююлюшени тапдыла.

Кышны бек тутхан кезиунде Жолуучулыкьну баш чурмулары уа көбөсонюде ахулуаны бир бирден ажалып, урсачы тошо-генин, хауа болмуаны саулукька келчелери сарлары кышкы суукь обьастьлардан, жыпырак жерлөгө көчөргө комөнданган эриинлик кыагыт алырга керек болганы бля байлмай эдиле.

Кышны бек тутхан конлерни иринде биз жашаган юйден узакь болууде ат арба тохтады. Аны осонюде уа бир кызы бля эки жаш. Аладан бирлери кызыны кююнуна алып, бизни юйюге кийурди. Аны уа саптары суурууну кыруулуп, сян кызуу эдиле.

Эгечерим, анан аны ол жагыа жуукьуда кийиз жайып алайга жатдырыла, юсонө тапханлары жапыла, болгын кыз кура, чау кыалгылары бязыны салып, чакьыр ол этип,

дугьума чай ичирдиле. Кызы кеси бирас келгеней, кыалкыда да кылады. Негер жашлары да, тоз кыызча кыруушамган эселе да, суукуддан онгуз эдиле. Ала да, ол жагыады жанып, исси той кантукуукь игнелей тирилдиле.

Жолуучула, юч-төрт сагайт тынчыйы солугьандан сора, кетерге тебйрөдиле. Аларды да биз кыаруу аладыла. Алардуунтарьга жасагань, бизден 10-12 километр барып, Кыара-Кум деген элде жашы эдиле. Ол юндөн сора аланы кыздарлары кыалай болганындан ханарь-быз жокь эди. Ким биледи, ала ол кон алайдан башка жерге көчөргө эриинлик алыпты келе болуу эди.

Былл болуучулукькыны юсерлериндн сөз барса, мени эсиме Етебегерен деген кызааклы киши тошеди. Ол Жамбулу бля биз жашаган эли орталыгына жасагань, бизден колгоз юйөд турганды. Шахарга баргын, андан келгенде да аны юкь бля озгандыла. Кыш суукуддан жуучугьаньга, жай исси кон суусуп болганында да бу чомарт отгурулу халал журекки кишини ююноно эшиклери ачыкь эдиле.

Эки көзондөн окькур киши ююноно кыаты бля озган жолуучулары узакьдан сөзгөндн, аланы юйөкө чакьырмай, суулукь-зениин кюрмай, болгын туз-гурьжындан ююш чыгыр-аулу кыюймаганды. 1946 жылды бля, ала жаш болуп, аны юйюнде жашап, колгозуу кызы сууруларына кыай эдик. Бу акьсыкалы кишиде кыалай бир тазалекь, тизгилик бар эди.

Эрттен намаз этип бошогандай, хар кон сайы кеси экир этип этип. Алпахдан көз жарыкь тилей эди. Аны бир конуу сөзлери бигон да эсимдедиле: «Кюню улуу болган дунияланы исси жамбарымакь сиизден, жапарымакь бичиден. Сизге баш урмаа, ниетими таза ат, хар инсанга йимам, манга да кюноно жарыган энтта да көрүр насарь бер...» - дед эди.

Арда бир талай жылдан сора Етебегеренди хар замандар сайлы кыонгарь Иван аны Алма-Атага элтп, келериндн ауларын кетерип, анасындан жаңгьдан тургунча са этген эди. Отгурулу кишини жүрек халалыгы устк, чаракьтыгы адыб-кылыгы башыа итпик бля кыайтканын кесим көргөмө.

Аны ой бичисе Атабийланы Лиза да башланган класснына уастызды. Аны кыолундан да кыалай бир сабий кыгьанды! Аланы бирини да атын унутмаганды. Бу ююглоно устаз юйөк төрт сабий зауроганди. Аланы хар бири да бийик бий алгындый, бирери бирер жерде бет жарыкьлы уруанды.

Жашарлы Сафарны уа аты республикада белгилиди. Ол гичтелигинден бери да элде, районда, Нанлык шахарда бардырылган улуу байрамаларда кыатыш, ариу ауазы, жырлары бля тынгьлуучулары кыуандырыды. Аны бля бирге уа хуна кыалай да устазыгы бля да атын айттырды. Анга хунергин Кыара-Сундана Бызынгыга бара, жол жаңгьдан Тыкьтын чукуучкьуну аллында хунаны көргөн аныгырыды.

Салих Алиевич пенсиягыга чыкьтанып бир немча жыл болды, алай сойген ишин коню кеталмады. Аны хар замандача, тынгьлы тамамалады, таматан, башхагыла юлпо кылоттеди.

ОХЛОПЛАНЫ Марзип. Сурадт: Мечиланы Салих. Сурааты автор алгынды.

Презентация

Маэстрону юсондон сейирлик китап

Алттынчы мартда Кыярал концерт залда КьМР-ни Култура министрестеосу, Басма эмда аспамлы коммуникация жаны бля кыярал комитет курап, Джамия Харарованы «Юрий Темиржолдо» Моноло» деген кыялына презентацияны болукьду. Автор, дирижёрну тенгери да аны бля кыалай танышханларыны, ол кыалай адам болганыны юсонюдн айтыркьдыла. Ингидге, чыгармадан алынып, маэстрону жашууна жораланган ююлюкө зшитилгеней турулукьду.

«Моноло» - Темиржанову улуу чыгармачылык жолуна аналгын интерьюла, публикацияла, фильмле, телесюжетке чыгуулгын магьаналы китапды. Аны беттеринде жерлешибиз, окуучулары аллында ич дуниясын ачыкькылап, бююлюкөде аны не зат жарыстканыны юсонюдн ханарлады. Музыканы, сайдаган иштин жуукьларыны юсонюдн аламат оомлары уа бизни дунияны тин байлыгына, жашууну магьаналыгына эс бурдырды.

Автор китапны эки жыл жазганды. Изданигьга жоюден артыкь сурат, документле чыгуулгандыла. Аланы көбөсо биринчи көрө басмалагандыла. «Юрий Хатуванни жашауу, гичче, улуу халкыла деген сөзлени терсклерини көргөзөт, адамны сойген ишине келю бля берилсе, анга тыйгыш болмаганын ачыкьлаган ююлюкю, - дейди журналист, Басма эмда аспамлы коммуникация жаны бля кыярал комитетни башчысыны орунбасары Джамия Харарова. Ол айткыга көрө, чыгармада кыяр окуучу, кесине бу жаны бля магьаналы информация табып, акьылман устас бля тобеширки.

Презентация башланганын фойеде дирижёрну чыгармачылыгына жораланган көрөмү курулгалдыкы, келгенлени китапны сатып алгырта да оналкыра болукьду. Меропиятиө 16. 00 сагыта да

ГКЗ-ны Улуу концерт залында бардырылдыкы. Марина ГЕДАЙКОВА. Басма эмда аспамлы коммуникация жаны бля кыярал комитетни пресс-службасы.

Тенгеширмуле

Не бля болушагы кыярал атаманагы бизге, АБШ-га эм Европакьа

Россейде 2009-чү жылда ахуу 15 жылынын ичинде халкыла кыорула башланганын эсепте алынган эсе да, кыярал, алгынча, демография кыурады эм аборгта этпү жаны бля айырткы биринчилик тизмесиндеди. Россейлиени кеслери оюмларына көрө, аны баш сытуу-жашуу этуноно онгу аз болганында, багыланьы улупулукьларында, сабийлеге болушукькыны азлыкьларыды эм сабий садлада жерлени жетишкенеринди.

«Аргументы в факты» газетт Россейде, Европада эм АБШ-да аталагы аналагьа ахма болушукьку этурун төмөшөйөр көргөндн эм кимге тынгьмешок, иги болугуун тохташдырганды. Тергерте тн болугуу ююн битеу төлөунди ачкаларын сомлагьа алышырдырдырды. Анда сора да, биз шарт бөлүшкө юйөк болушукь кереккимы. Россей-ди ююноно эм сабийни юсерлерин керти статистика жокьду: кыалай бир

Кыяралла	Декретни узулуугу эм ахчасыны өлчөмөи	Сабий тургунда бир жолуу Берилен Соупулушукь	Сабий ююнон ай сайын берилен болушукь	Башка болушукькыла
Россейде	20 ыйыкь (сабий турган сорда да 10 ыйыкь), иш хакьыны 100 процентни.	9999-шер сом, барьсына да.	1,5 жылга ыра дерл, бек аздан айтканда, 7492-шер сом. 18 жылга дерл регионга төлдөйлө (Москва 750-шер сом), жордукь бля келгенча, колайсызалагы.	Жокьно тишируула бир жолга 360 сом (12 ыйыкьн жетчине үчөтча тургынлагьа), бир-бир регионда жакьсын витаминде бериледи. Эчкине негда андан сора тургын сабийле ююн анал капитал 212 миң сом болды. Кыолайсы юйюрлени сабийлерине эрттен эм тош азкькы бериле (регионла даржада).

Великобританиа	39 ыйыкь, иш хакьыны 90 процентни негда ыйыкь сайын 5904 сом бериледи	Кьолайсыз юйорлеге 24-мингшер сом бериледи.	16-шар жыллары толгуну (сабий окуьуда эсе), 20 жылга дерл) аз сайдалы юйорлеге 3640-шер сом бериледи.	Жокьно тишируула бир жолга 9,1-мингшер сом бериледи. Иги жалчылтмаган жокьно тишируула жакьсын витаминде аладыла, жаш аналга сөткө, жакьшгө, тахта көтөргө алышырды деп школда, аш-азкькы ашаарга эм школ формалы кийимле алырга жаргын ваучерле бериледи.
----------------	---	---	---	--

АБШ-да	Декретте чыкь гыннага хакь төлеу деген зат жокьду.	Жокьду.	Болушукькы өлчөми хар штатта башка торлоодо.	Хакьсыз аш-азкькы талонга, школда жакьсыз эрттенлик азкькыла, тыш эм аякь кийимле бериле амань сабийге 5 жыл толгуну.
--------	--	---------	--	---

Францияда	16 ыйыкьда хакьлары 90 процентни бериледи.	Жылкыкь фйдалары тохташдыргын өлчөмдн аз болгын юйорлеге 38,2 миң сом бериледи. Юйюрте бир сабий бар эсе, юйюрко бязида юйюрно жнл фйдалы 1,4 миллион сомдан аз болмазгы керекди.	Фйдалары аз болгын сабийлеге 3 жыл толгуну ай сайын 7,6 миң сом бериледи. Юйюрте эки сабий бар эсею, юйюрко бязида кыармай, 5,3 миң сом, ич сабий 18 жыл толгуну ай сайын 12,1-мингшер сом бериледи.	Кьолайсыз кыагары аз болгын юйорлеге хар августта сабийла керек затланы сатып алырга деп 11,6-шар миң сом бериледи.
-----------	--	---	--	---

Швецияда	64 ыйыкь чакьты (16 ай) бирде иш хакьыны 100 процентни бериледи.	Жокьду.	Ай сайын 4,5-шер миң сом береди. 18-шарлары толгуну - барьсына да.	Кьолайсыз жашаган жаш миңг ашкы хакьсыз жашуу жет бериледи. Сабийге 16 жыл толгуну сабий ар-бачкылары бля жамауат транспортта жакь төлөми алырды эркиндей. Сабийли аналга деп эчки арала баргана, алада психоло бля сөлөшөргө болушуду. Дагыда бир жорукь барды: сабийге 3 ай толгуну анань, атаса аны бля бир болурга керекиде.
----------	--	---------	--	--

Дагыда

Данияда уа сабий садла сабийге жер табгылычыны, койде байла бирге турган аналагьа 2009-чү жылыны 1-чи мартындан башлап кыярал ай сайын 27,8 миң сом төлөиди. Россейде да кытыпкыны кезуюнде көп сабийли аналагьа юйорлөнде, ача капталыны хайыранып,

«Аргументы и факты» газетт.

ЭСКИ СУРАТ

Урунигандыла, окъугъандыла, бир бирлерин къаты тутхангыла

Озган ёмюрю отузунчу жылларында кеп миллетли келечилери юйорлери бла, кулакга чыгарылып, къыралны узак жерлерине ашырылган эдиле. Ол санда таулула, къабартылыла да болгъандыла. Ала колхозлада, совхозлада, башха мюкленде ишленгендиле. Мамукъ, чоңюндор, будай ёдюргендиле, мал кютендиле.

Бу сурат да алай бир кезиуде алынганды. Биринчи тизгинде (онг жаңында) чачыкты жуулуғы бла кызычык Жанатайлы Мариямды. Ол Гюлюйла эрге барганды. Огары Малкъарда жашайды. Аны сол жаңындагы къабартыла кызычык Курашинова Тамирады.

Экинчи тизгинде къолунда портфели бла къабартылы жаш Кумыков Магомедди. Ортадагы Цораланы Ахматны жашы Солтанды. Ол уста эди. Азиядан къытхандан сора Вольный Ауудла жашагъанды. Аны сол жаңындагы жашчык Хажиланы Жабраидди. Солтанны онг жаңында экинчи (башында жуулуғы бла) къабартыла кызы Нанушуды. Тукъуму белгисизди.

Арт тизгинде онг жаңындан биринчи жашчык Озарукъалы Сиюленди.

Ким биледи, бу сабийлени араларында, аладан сора да, таулула бар эселе да? Суратны редакциягъа Хасаниядан Улобашлы Зукура келтиргенди. Ол айтхангга кёре, ол Узбекистанда 1947 жылда алынганды. **ОСМАНЛАНЫ Хыйса.**

СЕМИНАР

Устазла оюмларын тик торлендиргендиле

Ма алай айтхандыла Хасания элли 16-чы номерли орта школунда бу кюнде бардырылган семинаргъа келгенде. Анга уа Къырым шахарда орта билим берген окъуу юйлени директорларыны орунбасарлары къатышхандыла.

Окъуучулары сезимлерин къырауна тап амалларын табар, окъутуу системада сабийлени сауукъларын сакълау жаңы бла сынууру бир бирге юйретир мурат бла бардырылган семинаргъа къатышхана дерсени сайлап, бирле жангы кеслери, башха къыруу-къауум болуп, класс отулагъа, кабинетлеге да юешингендиле. Аладан тышында уа, 5-чи эмда 6-чы классане окъуучуларыны араларында «Стартагъа» дери алыкъгъа за-

уасталаны къайсысын да ишлерге бек сюйюп алыкъгъа эдик, дегендиле. Мектепни администрациясы, устазланы, окъучулары да араларында бир бирини аныгълауукъ болгъанын чертгендиле.

«Биз бери элли школну не айырмалыгы болуукъду, анда биз билмеген, кермеген не зат болур, деген оюм бла келе эдик да, аны босагъасындан атлагъанын Физалы окъучу терс оюм эттибизни аныгълагъанбыз». «Сизден улуу, жарык, тизгинли, хар заты да болгъан класс кабинетле шахар школаны кёбюсюнде керлюк тююлсе». «Устазла бла окъуучула бир бирлерин терк аныгълауу, ала бизни келпиримге хазырланмагъанларына, хар кюнден ишлери да алай

Валентина Сидорук.

букъуралмагъандыла. Классдан тышында ишери да бек жаратхандыла.

Ахырында Нальчик шахар администрациясы Билим берги департаментини методика бёлюмюне таматасы Валентина Сидорук итогларыны чыгарганды. «Сёзсюз, хар школну да къарыулу, къарысуз жанлары барды. Алай мында уа жетишимле кёбюрекдиле. Бу семинары да мында бардырыгъа андан таухел болгъанбыз. Мен бек алгъа школда шух хал къуралгъанын, ишленген, окъууланга да бир юйорча жашагъанлары белгилерге сюеме. Администрацияны, устак коллективни да юлгюле алырча ишлери кеплюде. Ала аны бла ёктемленерге болуукъдула», деп чертгенди.

Школну директору Къайырмазаланы Сиюлен семинарыны ол башчылык этген школда бардырыгъа деп ону этгенлеге, анга къатышхан завучлагъа жюрек ыргзылгъан билдиргенди, алгъыны этгенди.

ХОЛАПАНЫ Марзип. Суратланы автор алгъанды.

ман барды», «Олимпиаданы къыралына жолуучулукъ» деген атла бла бардырылган эршилулеге къарагъандыла.

Андан сора кёргенлерини, эшиткелерини юсюнден кеслерини оюмларын айтыргъа жыйылгъандыла. Аны алында уа устаз Кючюккланы Дау къонакыла бла психология тренинг бардырыганды. Дерсени сююзу андан сора башланганды.

Келген къонакыла Хасанияны орта школунда тизгинлик, окъутуу амалы бла онгъа, дагъыда кеп башха затла да шахар школлада окъуна сукъланырча аламат, сейрилик болгъанларыны айырып айтхандыла. Мында

болгъанына тюшонгенбиз», «Устазланы дерс бардыруларындан улуу зауукъланы алып чыкыганбыз», «5-чи, 6-чы классланы окъуучулары классдан тышында сауукълу жашуу халгъа жоралангъан спорт оюмларын бардырунда да кеп жаңы бла айырмалы болгъандыла, къараган кёзге да тюрлю-тюрлю спорт кийимлери бла аруи кёрюнгендиле» - ма алай багъа бичгендиле жыйылгъанла крестхандыла.

Ала дагъыда сабийле он неда башха ише проектерин абырмаланма кюрюмгъанларына, лаборатория ишлерини да кеслери алларына тынгылы бардыргъанларына сейрилерин

кылай къармашыгъа керек болгъанларына.

Шарт белгилеп айтханда, от ёнюлторге киришген заманда улуу затла адамланы ичлерине кетмез ючюн, кылай къыруулануу амалланы хайырлангъанларын, от къыйнылыкъга тюшгенлени кутхарыуу жорукъларын толтурууда тирилик, сынау, билим изленгенни сёз бла айтып аныгълауыгъа, иш юсюнда кёрюзторге керек эдиле конкурса къатнашканды. Ахырында уа уун башчы бла къыратлы юйге ёрлей билерге, от тюшген жерден адамланы кутхарыуу кыйын жу-

мушун тамамларгъа керек болгъанды.

Конкурса бек игилени бери Залукоажеде 9-чу номерли бёлюмю аскерчиси Исмаил Карданов эди. Алайх да, былай кыйын ише жетишимли болур ючюн, от ёнюлторчюле сауукълуу, къыруу, сынауу болуурга керекдиле. Конкурса къатышханада ол ишлана болууларыны этни мағназа берилгенди.

Атурр БЕКУЛОВ. КъМР-де От ёнюлторчюлени кырпал службасыны прессы арасы.

КОНКУРС

Тирилик, жигерлик, сынау да изленгенди

Къабарты-Малкъарда От тюшюрге къажуулукъ «Газдан, тюпюнден сакъланыуда бек иги» деген ат бла конкурс болганды. Ол Нальчикни отдан сакъланыуу 1-чи номерли бёлюмюне бардырылганды.

Андан алажына район бёлюмлерини бек игилери ачыклангандыла. Конкурсда эки затха сз бурулганды: от ёнюлторчюлене теория билгилерини, ала от тюшген жерледе кеслерин «газдан, тюпюнден кылай сакълый билгилерини, кыйын ишлеринде кылай жорукъланын ашычылыкъгъа алгъанларына. Экинчиден, от ёнюлте туруп,

кылай къармашыгъа керек болгъанларына.

Шарт белгилеп айтханда, от ёнюлторге киришген заманда улуу затла адамланы ичлерине кетмез ючюн, кылай къыруулануу амалланы хайырлангъанларын, от къыйнылыкъга тюшгенлени кутхарыуу жорукъларын толтурууда тирилик, сынау, билим изленгенни сёз бла айтып аныгълауыгъа, иш юсюнда кёрюзторге керек эдиле конкурса къатнашканды. Ахырында уа уун башчы бла къыратлы юйге ёрлей билерге, от тюшген жерден адамланы кутхарыуу кыйын жу-

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамат

РЕДКОЛЕГИЯ: БЕПШАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары)	ТЕЛЕФОНЫ: Редактору ирешимли - 42-63-01. Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-04-82. Жуулуа секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректор - 42-63-52.	Редакция авторла бла къырауу жюрюктейди. Къыс жазмалагъа рензени этимейди эм ала артка кыйтарылмайдыла. Газетде басылгъан материалда айтылган оюмла редакция оюму бла кесимге болуукъду. Алай айтханын хар зат юзю.	Газеттин басмагъа КъМР-ни Басма эмда асылмы коммуникация жаңы бла къырал комитетини компьютер службагъа хазыр этгенди.	Номерге графикте кер 19 00 сагъатда къол салындыла. 20 00 сагъатда къол салындыла.	РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИШЛЕТИШ АДРЕСИ: 	
КЪОНАКЪЛАНЫ ХАСАНА (баш редактору орунбасары)	РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Жамауат-политика жашуу - 42-67-68, 42-24-02. Культура - 42-75-82. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жаңылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Писмогла эм реклама - 42-37-94. Тизмангъа - 47-31-28. Сурат алычуу - 42-30-87. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.	Редакция авторлардан 400 гезит тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) келию аймайды.	Газеттин ишлерине тапшыруу ючюн КъМР-ни ючюл севимли федеральды Управленийис жуулуады. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10	Газеттин ронинагъа сакъу ючюн КъМР-ни «Роснефть» акционер общество жуулуады. Телефон: 42-69-34	ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРЫШЛА: Татпашахаланы Аминат - дежурный редактор; Кетенинаны Зуфия; Жуулуа севимли федеральды Акчуулары Форуза (12-чи бетте), Бийбукъланы Жаннета (34-чу бетте) - корректорла.	360000, Нальчик шахар, Ленин атыл проспекти, 5. элэктор почта: elbor_50@mail.ru